

Har du rätt kostnadsläge? EU-inträde kan ge lägre priser

Vid ett EU-inträde 1995, kan våra priser falla snabbt. Framför allt avräkningspriserna. Men spannmålspriset bör följa efter om inte arealbidraget minskar. Kalkyler för drifttieten kan avgöra om det är möjligt att investera i nya anläggningar. Men det kostar också att riva och modernisera i gamla hus. Ett är säkert, de rörliga kostnaderna ska vara låga. Alla vill ha låga matpriser.

debatt

De exempel jag räknat fram nedan visar att det finns utrymmen för investeringar, men inte så stora som hittills. Så kanske kan mina exempel ha en vägledande funktion. Sjunger priserna mer, blir alla kalkyler kullkastade. För varje unik produktionsenhet gäller dennas förutsättningar, men avräkningspriserna blir ändå lika. Kan alla kostnader minska lika mycket som avräkningspriserna, då påverkas inget. Men en investering gör man för att senare ha sin utkomst av rörelsen.

Fallande priser

I Danmark har det sedan 1984 varit en fallande trend när det gäller avräkningspriset för slaktsvin. Priset var 1984 omkring 15 danska kronor/kilo. Därefter har priset pendlat både upp och ner. För några år sedan under juni- november steg avräkningspriset till nästan 15 danska kronor/kilo, men är nu under 10 danska kronor/kilo.

Detta är ett pris som få producenter kan producera för, beroende på deras kostnadsläge för bland annat lån till investeringar. Allt detta kan också drabba de svenska producenterna, antingen vi kommer med i EU eller inte. Snabbare ju tidigare vi blir medlemmar.

För att kunna tåla låga priser fordras låga kostnader. Detta kompenseras i EU genom arealbidrag till spannmålsodlingen, som ger ett lågt spannmålspris eftersom spannmål ingår i fodret till svin och fjäderfå. Båda dessa djurslag är ju avnämare av spannmålsprodukter.

Men hur blir det när och om EU tvingas

Intäkter: smågrisproduktion:

22 smågisar x 350 kr/st
22 smågisar x 400 kr/st
22 smågisar x 450 kr/st

Kostnader:

Foder 15 300 MJ
Foder, smågrisar
10 000 MJ à 15 öre
Rekrytering 0,4 x 2000
Betäckning/seminering:
dubbel + 10 % omlöp x 50:-
Strö 360 kg à 50 öre
Vet.preparat inkl. järn
Vaccinationer 2,2 x 50:-
Div, inkl. el
Arbete 17 mt sugga à 120

Summa kostnader
Kvar till räntor och
avskrivningar

7 700:-	8 800:-	9 900:-
Foderpris öre per MJ		
11,5	13,1	14,75
1 760:-	2 000:-	2 255:-
1 900:-	1 900:-	1 900:-
800:-	800:-	800:-
240:-	240:-	240:-
180:-	180:-	180:-
100:-	100:-	100:-
110:-	110:-	110:-
350:-	350:-	350:-
2 040:-	2 040:-	2 040:-
7 480:-	7 480:-	7 480:-
220:-	1 320:-	2 420:-

minska de stora jordbrukssubventionerna, som är EUs största utgiftspost?

Om arealbidragen minskar, kan detta medföra högre spannmålspriser och därmed högre kostnadsläge för svinproduktionen. Kommer avräkningspriserna då att stiga?

Med detta som bakgrund kan man alltid fundera på vilka högsta kostnader man kan investera för i produktionen. Antingen det gäller smågris-, slaktsvins- eller integrerad produktion.

I kalkylerna är inte medtaget olika tillägg eller andra ersättningar för "fulla lass"-principer, eftersom de varierar mellan olika orter och slakterier.

Smågrisproduktion

Låt oss anta att priset på en smågris minskar till EU-nivå, dvs 350 kr/st, 400 kr/st eller 450 kr/st. Antalet smågrisar per års-sugga antas vara 22.

Smågrispriset kommer nog inte att falla på en gång utan förhoppningsvis under en övergångsperiod.

Foderpriset beräknas till 1,40 kr/kg eller 11,5 öre/MJ, 1,60 kr/kg eller 13,1 öre/MJ eller 1,80 kr/kg eller 14,75 öre/MJ. Foderförbrukning: 15 300 MJ/årssugga. Se tabell 1.

Kostnad för produktionsbortfall

Arbetskostnaden kan alltid diskuteras var den ska räknas in. Är besättningen stor så anställd personal måste anlitas, ska ar-

Tabell 1. Intäkter och kostnader i smågrisproduktionen

betskostnaden räknas med. Kostnaden belastar produktionen:

Nybyggnation, byggyta per sugga nio kvadratmeter inklusive gångar men exklusive serviceutrymmen.

Avskrivning 20 år = 5 procent

Ränta 10 procent/2 = 5 procent

Summa 10 procent

Till detta bör man vid nybyggnation eller nyetablering räkna med ett produktionsbortfall motsvarande 3 000 kronor per sugga. Alla nya stallar har kortare eller längre inkörningsproblem och inte full drift. Den kostnad kan också skrivas av på 20 år = 5 procent. Se tabell 2.

Observera, att med ett lågt smågrispris kan det även bli ett högt spannmålspris. Det kan alltså bli många kombinationer. Produktionen kan också bli lägre än dessa 22 årsgrisar jag räknat med. För att uppnå goda produktionsresultat fordras strikta rutiner och stallet ska vara lättarbetat med en effektiv planlösning.

Slaktsvinsproduktion

För motsvarande slaktsvinsproduktion, måste vi räkna med ett betydligt lägre avräkningspris än dagens 16,50 kr/kilo. Se tabell 3.

Lägre priser

Som framgår kan kostnaderna öka, och "återstoden" kan i exemplet minska, beroende på smågrispriset. Då blir det inte mycket över till avskrivning och räntor.

Tabell 2. Den årliga kostnaden per suggplats med byggnadsavskrivning och produktionsbortfall.

2 500:- x 9 kvm	+ 3 000:-	= 25 500	x 0,15 = 3 825 kr/suggplats
2 200 x 9	+ 3 000	= 22 800	x 0,15 = 3 420 kr/suggplats
2 000 x 9	+ 3 000	= 21 000	x 0,15 = 3 150 kr/suggplats
1 800 x 9	+ 3 000	= 19 200	x 0,15 = 2 880 kr/suggplats
1 600 x 9	+ 3 000	= 17 400	x 0,15 = 2 610 kr/suggplats
1 400 x 9	+ 3 000	= 15 600	x 0,15 = 2 340 kr/suggplats

Intäkter:			
avräkn. pris	12 kr/kg	13kr/kg	14 kr/kg
80 kg	960:-	1 040:-	1 120:-
kostnader			
\öre per MJ:	11,5	13,1	14,75
Foder 2 850 MJ/slaktsvin	328:-	373:-	420:-
Smågris	350:-	350:-	350:-
Övriga kostnader inkl arb.	150:-	150:-	150:-
Summa kostnader	828:-	873:-	920:-
Återstår till avskrivning och räntor:	132:-	167:-	200:-

Tabell 3. Intäkter och kostnader i ett EU-scenario.

Räntestorleken är det svårt att spekulera om. Däremot kan vi förutse lägre avräkningspriser och lägre smågrispris. Dessa siffror på smågrisar, foder och avräkningspriser är av den storleken vi kan väntas få. Därför är det en fördel att redan vid ett eventuellt bygge få absolut lägsta kostnad.

Har boxarna tvärtråg, kan ytan göras så liten att den inklusive gångar men exklusive serviceutrymmen kan hållas på 1,22 kvm/gris. Är ytan per svinplats större, t ex 1,45 kvm, ökar kostnaden i motsvarande grad.

Även för slaktsvinen beräknar jag avskrivning, räntor och inkörningsbortfall med vardera 5 procent. Tillsammans 15 procent. Avskrivningstid 20 år.

Byggkostnad

Byggkostnad per slaktsvinsplats + inkörningsbortfall 200 kronor x årskostnad på 15 procent = årskostnad per slaktsvinsplats/tre omgångar = årskostnad per slaktsvin. Se tabell 4.

$3\ 000 + 200 = 3\ 200 \times 0,15 = 480/3 = 160$ kr
$2\ 600 + 200 = 2\ 800 \times 0,15 = 420/3 = 140$
$2\ 400 + 200 = 2\ 600 \times 0,15 = 390/3 = 130$
$2\ 200 + 200 = 2\ 400 \times 0,15 = 360/3 = 120$
$2\ 000 + 200 = 2\ 200 \times 0,15 = 330/3 = 110$
$1\ 800 + 200 = 2\ 000 \times 0,15 = 300/3 = 100$
$1\ 600 + 200 = 1\ 800 \times 0,15 = 270/3 = 90$
$1\ 400 + 200 = 1\ 600 \times 0,15 = 240/3 = 80$
$1\ 200 + 200 = 1\ 400 \times 0,15 = 210/3 = 70$

Tabell 4. Byggkostnaderna, enligt samma modell som för suggor i tabell 2.

Ett sätt att minska foderförbrukningen är att leverera slakt varannan vecka. Rangordningsproblemen i slaktsvinsboxen minskar. Töms boxen på slaktsvin på två till tre leveranstillfällen, blir det ytterligare kostnadsminskningar. Idag är det endast Skanek som har en notering som gynnar slakt varannan vecka.

Integrerad produktion

Den integrerade producenten har ytterligare kostnadssänkningar och integreringssvinster att förbättra ekonomin på. Dessa kan beräknas till cirka 100 kronor per gris, enligt Optimas beräkningar med 8-veckors rutiner. Använder man då ett enhetsboxsystem där grisen aldrig flyttas, kan

kostnaderna kapas än mer, och då genom bättre tillväxt och lägre foderförbrukning. Se tabell 5.

Är produktionen mindre än dessa antagna 22 årsgrisar, eller att priserna blir anorlunda, ändrar sig kalkylen. Arbetet är satt till 19 timmar. Mycket mindre tid för

Tabell 5. Intäkter och kostnader för integrerad produktion.

Intäkter:			
Avräkn. pris	12 kr/kg	13kr/kg	14 kr/kg
22 smågrisar	x 960=21 120	x 1 040 =22 880	x 1 120 = 24 640
Kostnader:			
Rekrytering 0.4 x 2 600	= 1 040:-		
Foder:			
Rekrytering 240 kg à 1.60	= 385:-		
Sugg 1250 kg à 1.60	= 2 000:-		
Smågris 35 kg à 1.80	= 1 390:-		
Slaktsvin 215 kg à 1.60	= 7 570:-		
Betäckning 2 x 2.35 x 50	= 235:-		
Halm 800 kg à 0.50	=400:-		
Div	=550:-		
Arbete 19 mt à 120:-	= 2 280:-		
Summa kronor	15 850:-		
Kvar till avskrivn, räntor och underhåll:	5 270:-	7 030:-	8 790:-
Investering, enhetsstall 35 000 kronor per suggplats/box. Inkomstbortfall 3 000 kronor. Avskrivning 5 proc, ränta 5 proc, underhåll 2 proc, inkomstbortfall 5 proc = 17 proc på 38 000 kr:	6 460:-		
Täckningsbidr.	-1 180:-	580:-	2 340:-

Julnöten: Hon arbetar utomhus!

